

10), «umha cinta de *escumas* que vai polo meio do rio», Castela (Escolma Dónega, 105.6). En el Nord de Portugal *scumadeira* «colher de tirar a espuma» a Vimieira (Marco), Leite de V (Opúsc. II, 510). Ara bé a Galícia i Nord de Portugal era el realme dels sueus i aquests, a diferència dels gots, parlaven un dialecte germànic occidental: ells farien allà el paper que els francs representaren en l'adopció o consolidació del mot *escuma* a França i a Catalunya, i quant a Itàlia tant com els francs pogueren fer-ho els longobards.

En alguns punts dels Pirineus centrals i més en terres italianes, el tipus SKUMA apareix addicionat amb una -l- difícil d'explicar. Això no sembla tenir repercussió en els parlars catalans limítrofs (car si bé, amb l'altra líquida, hi ha *azgruméra* a Tor per a l'escuma de l'aigua, a Estaon i Farrera ja diuen *askuméra*, i allò es pot explicar per contaminació del sinònim BROMERA, *gromera*),³ però es troba tant en el vessant aragonès com en el gascò: Anso *escluma* (cf. *esgroma* i *esgromadera* a Gistaín) (RLR xi, 104; BDC xxiv, 168); més, però, a l'altre vessant pirinenc: aranes *esgliima* (Voc. Ar., 44), Girona *esglum* «écume lancée par les vagues, embrun» (Moureau, *Patois de la Teste*), i a Ponent de l'Aran la l es combina amb la forma llatina SPŪMA: Luixon *esplumo* (RLR XLVII, 487), més cap al Bearn *esplume* (Palay), i en efecte hi ha la *Cascade Esplumouse* a Cautarés (47° 55' × 2° 75').

El cas es repeteix en l'italià *schiuma*, que prové d'un SKLUMA i té considerable extensió en els dialectes italians: *šćuma* a Gènova, *scuma* a part de la Baixa Engadina, *šclumə* a Calàbria; Rohlf (ASNSL CLXX, 154), Parodi (Rom. xxii, 307-8) i ja M-Lübke (Rom. Gramm. I, 39; IV, 269; It. Gramm., 16; REW, 8192) estan d'acord a considerar que això resulta d'un diminutiu *SPUM(U)LA on després de la síncopa de la vocal interna la -l- es transposà resultant *SPLUMA, i des d'aquest la -l- s'hauria comunicat a SKŪMA, si bé a Itàlia es manté també en formes dialectals en *sp-*: b. enad. i ladí *spluma*, ven. *spiuma*, ven. ant. *splumada*. Realment no hem de negar que metàtesi paral·leles en mots d'aquest tipus es produeixen en dialectes italians (l'listeta de casos com *fieno* FENULU, Rohlf, Rom. Helvetica IV, 46, 64, 47), però també hem d'afirmar que tals evolucions estarien en radical discordança amb tot el sistema de la fonètica gascona i aragonesa, on un SPUMULA hauria parat necessàriament en *-mbla*.

Cal, indubtablement, preferir (més clarament en els Pirineus, potser també en els Alps i Toscana?)⁴ l'explicació de Settegast (ZRPb. xxxix, 701) i Meillon per contaminació de PLŪMA, causada per la semblança de l'escuma amb el blanc plomissol dels ocells.

Escumall, *Escumera* [c. 1500], 'escuma de la llet' en el Pallars, etc. (Cardós i Vall Ferrera, veg. supra); *escumerall* [VCatalà] calc poc lloable del cast. *espumara-jo*, que no s'hauria d'imitar. *Escumilla* [1695, Lacav.], imitat del cast. *espumilla* 'mena de crespó' (B. de Mal-dà, Coll. B. V., 139). *Escumiralles*, *Escumós* [S. xv],

escumositat. *Escumar* [S. xv; en oc. ja S. xiv, Rayn. III, 189], «De cunyar: quan haurà perdut lo bull --- *escumar la olla*: despumare, spuma detrahere», OPou (ThPu., 224); en parlars muntanyencs pren sentits geogràfics: parlant d'un barranc que duu aigua escassa: *l'aigua es va escumant* Priorat (Guiamets, 1935), 'abocar les aigües cap a una conca determinada': «Els Prats de les Serres *escumen* l'aigua del Riu del Serrat» (Queralls, 1935); *escumador*; *escumadora* [1695, Lacav.]. *Escumadura*, *Escumant*, *Escumejar*; *escumejant* (Atl., supra, i «venia bogant des de la riba / vers solixent decanta la proa *escumejant*», 282); *escumeig* (1867, esb. de l'Atl.: «d'esglay y de temensa fent los darrers badalls, / gemada, condolint-se l'en trau, com vera rosa / esclatada entre esbarzes, a l'*escumeig* del riu» I, 46b, canviat en les versions posteriors).

¹ Gamillscheg, que no és pas dels pitjors en aquest sentit exagerador, arriba a admetre, p. ex., que el fr. *puits*, *brûler*, *épée*, *trésor*, *limon* i fins la disjuntiva o (!!), si no enterament germanismes són formes mixtes de germànic (Rom. Germ. I, 280). —

² Dissimilació de labials? És sempre excepcional que es dissimili una oclusiva sorda. Podríem esmentar ací el cas de BLASPEMARE > BLASTEMARE > *blastomar*, *flast.*, i potser el de PŌPULUS > *PŌCLU o *CŌPLU (veg. POLL 'pollancre'), però són justament casos dubtosos, en què potser s'han de preferir altres explicacions (com m'hi he decantat en el cas de *blastomar*). En el cas present agreujarien encara les objeccions a una dissimilació: a) la posició sil·làbica de la p, recolzada en la s; i b) el fet d'estar en posició accentuada. Sembla que la idea es pot descartar sense reserves. — ³ Anàlogament es pot explicar la variant rossellonesa *escruma* (AlcM) i a Catllà, amb anaptixi, *escoruma*. — ⁴ Notem que encara a Itàlia es veu una explicació a l'andmala metàtesi admesa. En gascò i arag. no és que no hi hagi metàtesi de líquides, però de primer s'hauria produït instantàniament l'epètesi **espumbla* i si de cas, després, hauria pogut afegir-s'hi la transposició, resultant-ne **esplumba* però no *espluma* i menys *escluma*; cf. gascò *esplinga* < *espingla* < SPINULA. A Itàlia això hauria topat amb l'obstacle que l'italià no admetia fonemàticament grups de la mena de *bl* o *mb*l (on *bl* s'havia tornat *bj*), tant que en manllevar el fr. o oc. *sembler*, -ar, hagué de fer-ne *sembrare*. En produir-se el xoc de m i l en SPUMULA i anàlegs, la llengua per això, es veia forçada a refusar l'epètesi, i repugnant al grup inestable *ml*, l'impasse no tenia altra sortida que l'extraordinària transposició *spumla* > *spluma* > *spiuma* (o bé *spumja* > *spiuma* directament).

Escunç, *escunça*, *escunçar-se*, V. *acunçar* *Escupir*, V. *escopir* *Escura*, *escurabasses*, etc., *escurada*, *escuradents*, *escuradeta*, *escurador*, *escuradora*, *escurafoc*, *escurafascos*, *escurafumeres*, *escurall*, *escuralles*, *escurament*, *escurany*, *escuraplats*, *escurapous*, *escurar*, *escura-xemeneies*, V. *cura* *Escurçar*, V. *curt*